

Blijspel van de kreeft

De kreeftenvisserij in de Amerikaanse staat Maine is een economische activiteit die veel is bestudeerd vanwege de spontaan tot stand gekomen normen en regels die overbevissing voorkomen. Geen tragedie van de meent, het bekende overbegraasde stuk gemeenschappelijke weidegrond (Hardin, 1968), maar een blijspel, waarin de acteurs op lokaal niveau door middel van zelforganisatie een beheersstructuur in het leven hebben geroepen die het gemeenschappelijk eigendom tegen overbevissing beschermt.

In de tragedie van de meent is het probleem dat elke individuele schaapherder onmiddellijk voordeel heeft van het toevoegen van een schaap aan de kudde, terwijl de negatieve gevolgen van overbegrazing pas op langere termijn zichtbaar worden en de lasten verdeeld worden over alle leden van de gemeenschap. De kern van het probleem is het ontbreken van een beheersstructuur die het gedrag van de herders reguleert. Hardin stelde voor de regulering aan een overheidsinstantie te laten of privaats eigendom in te voeren. Hoe zit het dan met die zelfregulering van de kreeftenvissers? Het blijspel van de kreeftenvisser begint met het gemeenschappelijk eigendom van de zee en de kreeften. Omdat de staat Maine heeft bepaald dat alleen het vangen door middel van kreeftenvallen de enige geoorloofde technologie is, wordt de kreeftenvisser aan een bepaald territorium verbonden. De visser plaatst de vallen op niet al te grote afstand van elkaar en keert na enige dagen terug om de buit binnen te halen. Na de vangst moet de visser bepalen op welke plaats hij de vallen zal herplaatsen. Op dezelfde plek, of kan hij beter ergens anders zijn geluk beproeven? Het ontbreekt hem aan voldoende informatie over eventuele betere visgronden: moet hij naar diepere gronden, ander watertemperatuur, of zijn elders minder concurrenten actief? Een relatief goedkope manier om informatie te verzamelen is het contact met zijn collega's die in hetzelfde territorium actief zijn. De vissers ervaren dat informatie-uitwisseling op basis van reciprociteit voordeel oplevert. Na verloop van tijd ontwikkelen uit de regelmatige contacten hechtere groepsrelaties. Lid zijn van een groep levert de individuele visser belangrijke informatie op tegen relatief lage kosten. Er ontstaat tevens een groeps cultuur, waardoor regels worden geïnternaliseerd en sociale controle sterk is. In de kreeftenvisserij blijken door de vangstechnologie groepen te ontstaan die binnen hun eigen territorium een beheersstructuur ontwikkelen, die vernietiging van het gemeenschappelijk eigendom door overbevissing voorkomt. Er speelt nog iets waardoor

het bestaan van groepen door de individuele vissers als positief wordt ervaren. Naast de concurrentie gebaseerd op kennis van de kwaliteit van de visgronden, onder andere verkregen via de groepsrelaties, vindt tussen de kreeftenvissers traditioneel ook agressieve concurrentie plaats, gericht op het verminderen van de vangstcapaciteit van de concurrenten. Door het doorsnijden van de lijnen wordt capaciteit vernietigd, hetgeen wraakacties van de concurrenten uitlokt met het gevaar dat een elkaar vernietigende kreeftenoorlog ontstaat. De vissers willen die situatie voorkomen. Door de vorming van groepen die een specifiek territorium bevissen, wordt die vorm van agressieve concurrentie vermeden omdat de vissers op basis van ervaring weten dat het onklaar maken van de vallen van groepsleden, of van groepen die het aangrenzende territorium beheren, leidt tot een zinloze spiraal van vernietiging van elkaars kapitaalgoederen.

Uit het voorbeeld van de kreeftenvisserij blijkt de technologie van het vangen die gebaseerd is op juridische regels van de staat Maine een positief effect te hebben op de groepsvorming onder de kreeftenvissers. Uit het blijspel van de kreeft blijkt dat gemeenschappelijk eigendom in een evolutionair proces wordt omgevormd tot een vorm van informeel collectief eigendom. Er blijkt sprake van een complex systeem, waarin technologie, juridische regels op federaal niveau en een sociaal-economische beheersstructuur op lokaal niveau co-evolueren. De anonimiteit van de herders in de tragedie op de meent en hun mobiliteit, waardoor zij zich als sprinkhanen kunnen verplaatsen, worden in het blijspel van de kreeft vervangen door groepslidmaatschap en het in de loop van de tijd ontwikkelen van een zelforganiserende beheersstructuur.

De moraal van het blijspel? Analyseer economische activiteiten als onderdeel van het systeem, waarin de technologie, formele juridische regels en de lokale beheersstructuren als een geheel worden beschouwd. Dan wordt het inzicht verkregen in de condities voor het ontstaan van tragedies en blijspelen, hetgeen een belangrijke basis vormt voor effectief overheidsbeleid in situaties van gemeenschappelijk eigendom.

LITERATUUR

Hardin, G. (1968) *The tragedy of the commons*. *Science*, 162(3859), 1243-1248.

Wilson, J., L. Yan en C. Wilson (2007) *The precursors of governance in the Maine lobster fishery*. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 104(39), 15212-15217.